

шляхом уточнення у Законі України «Про державну підтримку сільсько-го господарства України» функцій ПАТ «Аграрний фонд» у таких кредитних правовідносинах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про державну підтримку сільсько-го господарства України // Верховна Рада України; Закон від 24.06.2004 № 1877-IV. – Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 49. – Ст. 527.
2. Про Аграрний фонд // Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 06.07.2005 № 543. – Офіційний вісник України. – 2005. – № 27. – Ст. 1574.
3. Про утворення публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд» // Кабінет Міністрів України; Постанова від 22 квітня 2013 р. № 364. – Офіційний вісник України. – 2013. – № 40. – Ст. 1422.
4. Про затвердження Статуту публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд» // Кабінет Міністрів України; Постанова, Статут від 24.07.2013 № 698. – Офіційний вісник України. – 2013. – № 76. – Ст. 2818.
5. Офіційний сайт публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://agrofond.gov.ua/intervyu_liga_biznes.

Уркевич Віталій Юрійович – д.ю.н., професор кафедри земельного та аграрного права Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого, провідний науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, професор

Г. М. Шовкопляс

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНВЕСТИТОРІВ НА РИНКАХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Ринок фінансових послуг України, який існує на теперішній час, потребує негайного реформування шляхом впровадження дієвих механізмів захисту прав інвесторів – споживачів фінансових послуг та формування конкурентоспроможного національного ринку фінансових послуг шляхом усунення спекулятивних схем на цьому ринку.

Враховуючи, те, що Україна взяла на себе зобов'язання щодо приведення національного законодавства у відповідність із законодавством Європейського Союзу щодо захисту прав інвесторів, то було б доречним,

створення в Україні подвійної компенсаційної системи, яка складалась б з державного фонду гарантування інвестицій на ринку фінансових послуг та солідарного гарантійного фонду інвестицій.

Так, першим є створення державного фонду гарантування інвестицій. Даний фонд є гарантійним фондом, який є операційно незалежною структурою від регулюючих органів, але з якими погоджує свою діяльність і підзвітний їм. Фонд є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс та поточний та інші рахунки у НБУ, печатку із своїм найменуванням, веде облік і звітність відповідно до законодавства. Доцільним є побудова цього фонду на основі змішаного фінансування, що передбачає, з одного боку, обов'язковість сплати внесків учасниками ринку фінансових послуг, а з іншого – використання коштів державного бюджету для забезпечення фінансової стійкості системи.

Даний фонд, в свою чергу, об'єднує в собі декілька діючих суб-компенсаційних схем (фондів). А саме, фонди створені для компенсації втрат від реалізації ризиків у сфері страхування, інвестування, цінних паперів та недержавного пенсійного забезпечення. Державний гарантійний фонд зобов'язаний виплатити кошти інвесторам у разі, якщо страхові компанії, інвестиційні компанії, професійні учасники ринку цінних паперів та недержавні пенсійні фонди не в змозі виконати свої зобов'язані перед інвесторами у разі припинення діяльності або неплатоспроможності такої небанківської фінансової установи. Участь зазначених установ у такому державному фонді є обов'язковою. Фінансова установа набуває статусу учасника Фонду в день внесення запису до реєстру учасників державного гарантійного фонду. Ліцензія такої фінансовій установі повинна видаватися після участі у фонді. Дія цього фонду спрямована на захист прав приватних інвесторів та інтересів малого бізнесу. Кожна фінансова установа, яка підлягає регулюванню з боку НКЦП та НКРФП, повинна сплачувати щорічно податок, який спрямовується на поточні витрати і компенсаційні виплати. Також, можливий 2-ий варіант: участь у фонді є обов'язковою через певний період адаптації до законодавства ЄС.

Цей фонд спрацьовує, коли фінансова установа ліквідується або знаходиться в стані неплатоспроможності, і в результаті перевірки державного гарантійного фонду, з'ясується, що не має достатніх активів для задоволення претензій інвесторів. Після здійснення відповідної перевірки державним гарантійним фондом разом з НКЦП і НКРФП, на сайті фонду опубліковується офіційне оголошення, про те, що установа

ліквідується або знаходиться в стані неплатоспроможності. Відповідне оголошення є підставою для звернення інвесторів із заявою до державного фонду з вимогою про виплату компенсацій по заборгованості. Відповідна заява-претензія обробляється фондом, в залежності від складності обставин, від семи до двадцяти днів робочих днів. Фактична сума компенсації залежить від претензії інвестора. Державний фонд виплачує компенсацію виключно за фінансові втрати. По кожному сектору ринку фінансових послуг встановлюється свій ліміт виплати компенсації.

Система гарантування інвестицій гарантує проведення компенсаційних виплат інвесторам, що втратили інвестиції внаслідок настання їх недоступності, управління якими здійснювалось інвестиційними компаніями та професійними учасниками цінних паперів, у розмірі 90 відсотків неповернутих інвестицій, але не більше 200 тис. гривень за кожним фактом недоступності інвестицій. Що стосується гарантійних виплат інвесторам, що втратили інвестиції внаслідок управління їхніми інвестиціями недержавних пенсійних фондів, страхових компаній, в цьому випадку розмір встановлюється 100 відсотків без встановлення лімітів при умові страхування та перестраховування відповідного виду діяльності. Компенсаційні виплати проводяться виключно у гривнях.

Іншою компенсаційною схемою для інвесторів можна визначити як створення солідарного гарантійного фонду шляхом укладення учасниками такого фонду договору про солідарне виконання зобов'язання перед інвесторами у разі втрати інвестицій внаслідок настання їх недостатності. Учасниками даного фонду можуть бути: страхові компанії, інвестиційні компанії, професійні учасники ринку цінних паперів, кредитні установи (окрім банків) та недержавні пенсійні фонди. Відповідно до договору учасники повинні відповідати за зобов'язаннями кожного з них перед інвесторами, що втратили інвестиції, управління якими, здійснювалося ким-небудь з цих учасників. Участь в такому фонді є добровільною. Такий фонд є юридичною особою, що засновується учасниками ринку фінансових послуг або їх саморегулюючими організаціями. Фонд є некомерційною самоврядною установою, що виконує спеціальні функції у сфері гарантування інвестицій інвесторів. Компенсації з такого фонду виплачуються фізичним особам та за рахунок його активів внаслідок настання недоступності інвестицій, в результаті ліквідації або дефолту фінансової установи, а також у разі відмови виплати після звернення інвестора до відповідної фінансової установи певних грошових коштів.

Учасники солідарного гарантійного фонду укладають між собою договір про солідарне виконання зобов'язань, згідно з яким сторони (учасники) зобов'язуються солідарно відповідати за зобов'язаннями кожної сторони договору перед інвесторами, що втратили інвестиції внаслідок настання їх недоступності.

У разі виникнення заборгованості у фінансової установи перед інвестором відносно невиконання своїх зобов'язань, таке зобов'язання повинно бути виконано протягом десяти днів з дня отримання відповідної вимоги від інвестора. Якщо учасник солідарного гарантійного фонду не виконує свої зобов'язання протягом зазначеного строку всі інші учасники такого фонду відповідно до договору про солідарне виконання зобов'язання зобов'язані виконати таку вимогу солідарно на умовах, визначених таким договором. Право на одержання гарантованої суми відшкодування коштів за компенсаційними виплатами відповідно інвестори набувають за рахунок коштів Фонду в грошовій одиниці України з дня настання недоступності інвестицій.

Солідарний гарантійний фонд набуває право кредитора фінансової установи на всю суму, що підлягає відшкодуванню інвесторам такої фінансової установи на момент ухвалення рішення про ліквідацію фінансової установи. Фонд повинен мати власний веб-сайт, на якому оприлюднюються: звіти Фонду, перелік учасників Фонду, розмір відшкодування вкладів та компенсаційних виплат. Він є установою, що не має на меті отримання прибутку. Джерелами формування коштів і майна Фонду є: початкові збори з учасників, регулярні збори з учасників, доходи, одержані від інвестування коштів Фонду в державні цінні папери України, доходи, одержані у вигляді процентів, нарахованих банками України за залишками коштів на рахунках Фонду, кредити і позики, залучені відповідно до законодавства, кошти, одержані від продажу майна ліквідованих учасників Фонду, в розмірі проведених компенсаційних виплат, інші надходження.

Шовкопляс Ганна Миколаївна – к.ю.н., асистент кафедри господарського права Національного університету «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого»